

Informācija plašsaziņas līdzekļiem
2017. gada 11. oktobrī

Ar plašu norišu programmu stiprinās sabiedrības izpratni par 1917. gada notikumu nozīmi Latvijas valsts izveidē

Latviešu Pagaidu Nacionālās padomes darbība Valkā 1917. gadā ir ļoti būtiska Latvijas valsts tapšanā, taču sabiedrības apziņā šis un citi notikumi, kas 1918. gada 18. novembrī padarīja iespējamu, nav nostiprinājušies, preses pasākumā trešdien, 11. oktobrī, uzsvēra vēsturnieks Jānis Tomaševskis. Lai vairotu sabiedrības izpratni par Latvijas valsts tapšanu garākā laika posmā un atzīmētu Latviešu Pagaidu Nacionālās padomes (LPNP) simtgadi, šoruden gaidāma plaša norišu programma.

Latvijas valsts simtgades programmas ietvaros tapusi grāmata, Latvijas Televīzija veido izglītojošu filmu, vēstures stāsts atdzīvināts muzikālā izrādē, simboliskā 100 kilometru skrējienā un gaidāmi citi daudzveidīgi notikumi. LPNP simtgadei veltītā programma ar augsta līmeņa starptautisku konferenci, monumenta un vēstures ekspozīcijas atklāšanu Valkā noslēgsies 2. decembrī.

Valka Pirmā pasaules kara laikā, kad tur sabrauca daudz kara laika bēgļi, bija kļuvusi par latviešu garīgo un saimniecisko centru. Valkai Latvijas valsts izveidē bija īpaša loma, 1917. gada nogalē šeit tika izveidota LPNP, popularizējot Latvijas neatkarības ideju gan pašu latviešu vidū, gan ārzemēs. Tieši Latviešu Pagaidu Nacionālā padome pasludināja Latviju par autonomu valstsvienību.

„2017. gada simtgades notikumu kartē īpaši izceļam Valku, kur pirms simts gadiem norisinājās izšķiroši notikumi. 1917. gada nogalē tieši Valkā izveidoja Latviešu Pagaidu Nacionālo padomi, kas bija pirmais lielais solis Latvijas valsts dibināšanas virzienā. Drosme un ticības saviem ideāliem, tālredzība un neatlaidība ļāva īstenot sapni par savu valsti,” stāsta kultūras ministre Dace Melbārde.

„Latviešu Pagaidu Nacionālās padomes pirmā sesija Valkā ir ļoti būtisks Latvijas valsts tapšanas notikums. Diemžēl maz zināms un vēl mazāk novērtēts. Tēlaini izsakoties, Latgales kongresā Rēzeknē ielika vienu Latvijas valsts pamatu stūrakmeni, pamatus uzbūvēja LPNP pirmajā sesijā Valkā, tos uzlaboja 2. sesijā Pēterburgā, bet fasādi radīja 1918. gada 18. novembrī Rīgā. Taču fasāde bez pamatiem nav iespējama... Cilvēki tolaik ticēja Latvijas zvaigznei un bija gatavi mērķa sasniegšanai ziedot visu – arī dzīvību,” atzīmē Valkas novada domes priekšsēdētājs Vents Armands Krauklis.

12. oktobrī Saeimā un **27. oktobrī** Valkas novada centrālajā bibliotēkā tiks atklāta vēsturnieka Jāņa Tomaševska grāmata „Neatkarības čuksti: Latviešu pagaidu nacionālās padomes vēsture” (apgāds *Jumava*). Grāmatas centrā ir notikumi un cilvēki, kas radīja pamatus LPNP dibināšanai. Monogrāfijā īpaša vieta veltīta Valkai un tās kļūšanai par faktisko Latvijas galvaspilsētu pēc Rīgas krišanas, kad pilsētā sapulcējās latviešu pilsoniskā inteliģence un pamazām nonāca uz Latvijas valstiskās organizēšanas ceļa. Pētījums hronoloģiski aptver laika posmu no 20. gadsimta sākuma līdz 1918. gada novembrim, kad uz LPNP un Demokrātiskā bloka bāzes radās Tautas padome, kas pasludināja neatkarīgu Latviju. LPNP bija pirmā organizācija, kas Latvijas cilvēkiem un starptautiskajai sabiedrībai ļāva noticēt, ka Latvija var būt apvienota, neatkarīga un demokrātiska valsts. Grāmatas centrā ir

cilvēki – Latvijas inteliģence, sabiedriskie un politiskie darbinieki, kuri neapskaužamos apstākļos deklarēja, ka Latvijas tauta vēlas savu valsti, stāsta J. Tomaševskis.

6. novembrī kultūras pilī „Ziemeļblāzma” būs skatāma muzikālā izrāde „Valka. Latvija. Brīvība.” Stāsts par igauņu meitenes un latviešu strēlnieka mīlestību, par laiku, kad sadūrās likteņi, idejas, ilūzijas un dzima Latvijas valsts. Lugas autors Eduards Liniņš, režisors Gundars Silakaktiņš, scenogrāfs Aigars Ozoliņš. Biļetes būs pieejamas „Biļešu paradīze” tirdzniecības vietās.

11. novembrī Valkas Meža kapos tiks atklāta Valkas novada Lāčplēša kara ordeņa kavalieru piemiņas stēla. Jaunsardzes un informācijas centra iniciētā projekta „Atceries Lāčplēšus” iecere ir apzināt Lāčplēša kara ordeņu kavalierus, kas varonīgi cīnījās par Latvijas valsti, un uzstādīt cienīgu piemiņas zīmi stēlas veidolā – kā pateicību no Latvijas tautas atsaucās vairākas Latvijas pašvaldības. Latvijas valsts pirmais un augstākais apbalvojums – Lāčplēša Kara ordenis – piešķirts 89 Valkas novadniekiem; viņu vārdi un dzimšanas dati iegravēti 8 piemiņas zīmēs, kas kalpos kā valsts atpazīstamības simbols un vieta, kur Lāčplēša dienā pulcēties tautai un aizdegt svecītes par Latvijas Brīvības cīņās kritušajiem kavalieriem. Stēlu veido mākslinieks Jānis Strupulis.

19. novembrī Valkā norisināsies „Neiespējamais skrējējs”, kurā katrs distances kilometrs simbolizē gadu, kopš Latviešu Pagaidu Nacionālās padomes izveides Valkā, tāpēc 2017. gadā tiek piedāvāta 100 km distance, skrējējiem pieejamas arī 50 km un 25 km distances. Pēc piemiņas plāksnes atklāšanas Valkas bijušajā rātsnamā (tagadējais Valgas Apmeklētāju centrs), kur 1917. gadā Latviešu Pagaidu Nacionālā padome pieņēma neatkarības deklarāciju, pasludinot Latvijas autonomiju, tiks dots starts 1000m distancei.

2.decembrī ar augsta līmeņa starptautisku zinātnisko konferenci „Latviešu Pagaidu Nacionālajai padomei - 100”, Valkas muzeja patstāvīgās ekspozīcijas „Valka – Latvijas neatkarības idejas šūpulis” atklāšanu, monumenta „Veltījums Latviešu Pagaidu Nacionālajai padomei” atklāšanu, Valsts Akadēmiskais koris „Latvija” koncertu „Šai zemē man visa pasaule”, gaismas objektu – bērnu radošo darbu animēto stāstu par Latviju un latviešu kino parādi noslēgsies LPNP simtgades programma.

Lai atzīmētu vēsturiskā notikuma jubileju, Latvijas Banka decembra sākumā izlaidīs Latviešu Pagaidu Nacionālās padomes 1. sesijai veltītu sudraba kolekcijas monētu, kuras dizainu izstrādājis mākslinieks Ivars Drulle. Nacionālā banka ir aktīvi iesaistījies Latvijas valsts simtgades programmā, tostarp radot vairākas valsts izveidei veltītu piemiņas un kolekcijas monētu sērijas un atsevišķas monētas.

Latvijas valsts simtgadi atzīmē no 2017. līdz 2021. gadam, lai aptvertu un pilnvērtīgi izstāstītu mūsu valsts veidošanās stāstu. Nozīmīgu lomu valstiskuma veidošanā ieņem Latvijas Pagaidu Nacionālās padomes norise Valkā 1917. gadā, kā arī tur pieņemtā „Deklarācija ārvalstīm un tautām”.

Plašāka informācija par Latvijas Pagaidu Nacionālās padomes simtgadei veltīto notikumu programmu mājaslapā www.lv100.lv

Papildu informācija:

Linda Pastare

Latvijas valsts simtgades biroja sabiedrisko attiecību speciāliste
Kultūras ministrija
Tel.: 67330339
Mob.tel.:29374438
e-pasts: Linda.Pastare@km.gov.lv
www.lv100.lv